

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2016. május hó 30. és július 6., szeptember 15., október 4. napjain tartott fellebbezési tárgyalás alapján meghozta és október 18. napján kihirdette a következő

í t é l e t e t :

Az emberölés büntette miatt a vádlottellen indított büntető ügyben a Miskolci Törvényszék 2015. évi december hó 18. napján kihirdetett 5.B.1527/2014/97. számú ítéletét megváltoztatja az alábbiak szerint:

A 2015. december 18. napjától ismételen előzetes letartóztatásban lévő vádlott szabadságvesztés büntetését 5 (öt) év 6 (hat) hónapra, közügyektől eltiltás mellékbüntetését 6 (hat) évre enyhíti.

Az ítéltábla rögzíti, hogy a törvényszék 2014. szeptember 30., október 14., november 25., 2015. január 15., március 17., május 14., június 26., szeptember 17., november 4. és december 12. napjain is tartott tárgyalást az ügyben.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A vádlott által a 2015. december 18. napjától a mai napig előzetes letartóztatásban töltött időt is beszámítja a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe.

A megismételt másodfokú eljárásban 151 121 (Egyszázötvenegyezer-egyszázhuszonegy) Ft az államot terhelő bünyügyi költség merült fel.

I n d o k o l á s :

A megismételt eljárásban a törvényszék a vádlott bűnösségét emberölés büntetében (Btk. 160. § (1) bekezdés) állapította meg, ezért 12 évi szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztést börtönben rendelte végrehajtani és megállapította, hogy legkorábban a szabadságvesztés 2/3 részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról és döntött a bűnjelek sorsáról. ..., ..., ... és ... magánfelek polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Kötelezte a vádlottat 415.424,- Ft bünyügyi költség megfizetésére, és megállapította, hogy 452.114,- Ft bünyügyi költség az állam terhén maradt.

Az ítélet ellen a vádlott jogos védelmi helyzet okán felmentésért fellebbezett. Védője a tényállás téves megállapítása miatt az emberölés vonatkozásában felmentés érdekében, a minősítés

megváltoztatása miatt jelentett be jogorvoslatot jogos védelmi helyzet megállapítását célzóan. A súlyos testi sértés esetében a bűncselekmény elkövetése „elismerésre került”.

Az ügyész az ítéletet tudomásul vette.

A fellebbviteli főügyészség átiratában a vádlott és védőjének a tényállás és az ebből adódó jogi minősítés megalapozottságát vitató fellebbezését alaposnak ítélte és a Be. 376. § (1) bekezdés és a Be. 373. § (1) bekezdés III/a) pontja alapján az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta. Álláspontját a következőkben foglalta össze:

A megismételt eljárásban a törvényszék a tényállást a Be. 351. § (2) bekezdés b) pontja alapján hiányosan állapította meg, és a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett a Be. 351. § (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel. Nem került feltárássra a sértett sport tevékenységének teljes köre (Be. 351. § (2) bekezdés a) pont). A tényállás hiányosságai lényeges kérdéseket érintenek, az ítéleten végighúzódnak és az ítélet indokolásában is több ízben tetten érhető a bizonyítékok vádlott terhére történő egyoldalú értékelése. Nem állapította meg, hogy a ... nevű szórakozóhelyen a sértett italokat borogatott fel és többszöri figyelmeztetés ellenére ezt nem hagyta abba, aminek eredményeképpen őt a sörözőből ki kellett vezetni és hazaküldeni, ugyanakkor a törvényszék által az megállapításra került, hogy a vádlott és barátai a sértett ezen magatartásáról tudtak.

A vádlott és a sértett személyi körülményeiket tartalmazó jellemzésükben a törvényszék egyoldalúan foglalt állást, nem foglalkozott a sértett által üzött további sportágakkal, de nem értékelte sem a vádlott, sem pedig a sértett személyiségjegyei megítélésekor teljes körűen, a rendelkezésre álló bizonyítékokat, a vádlott esetében egyoldalúan rögzítette. A sértett agresszív módon lépett fel a sörözőben történeteket követően annak érdekében, hogy megtalálja a vattai illetőségű fiatalokat, azonban a törvényszék részéről elmaradt annak indoklása, hogy miként értékeli ezen tényállásrészről a cselekménysor összességét illetően a sértetti viselkedés tükrében. Ugyancsak nem tartalmaz értékelést az indoklás a „vádlotti csoportot” illető „szevasztok csírák” sértetti beszólással kapcsolatban sem. Nem értékelte kellő körülményekkel a törvényszék azt a körülményt sem, hogy a sértett testvére - barátnőjét is hátrahagyva - a sörözőbe igyekezett a ...ék bulijából azért nehogy balhé legyen tudva, hogy ott tartózkodó testvére - a sértett - már ittas.

A fellebbviteli főügyészség úgy ítélte meg, hogy a verbális és tetteges provokációt elsőként nem ... kezdte, hanem a sértett, amikor beszólt a békésen elhaladó társaságnak (...nak, ...nak és a vádlottnak), hiszen a társaság a beszólásra nem reagált. A törvényszék mind a tényállásban, mind az indokolásban a vádlott magatartását akként értékelte, hogy a vádlott és barátai egységes akarat elhatározással azért mentek vissza, hogy a garázdaságban részt vegyenek, holott vádlott vendégként volt jelen a településen akként, hogy ...nél fog aludni, tehát barátaival szükségszerűen együtt kellett tartania. A tényállásban nem állapította meg a törvényszék azt sem, hogy a vádlott észlelte ..., ... és ... indokolatlan és érdemtelen bántalmazását is. Nem került értékelésre az sem, hogy milyen okot adott a vádlott a sértettnek, vagy egyáltalán adott-e okot arra, hogy miután a sértett több helyszínen lévő személyt tettegesen és verbálisan is bántalmazott a vádlotthoz menjen, aki ekkor nem a sértett közvetlen környezetében tartózkodott és rátámadjon. Ellentmondások merültek fel továbbá a vádlottat ért bántalmazáskor a vádlottól elhangzott kijelentések tekintetében is, mely ellentmondásokat és azok okát a törvényszék indokolásában kellő körülményekkel szintén nem értékelte. Nem került feltárássra az sem, hogy a vádlott és a sértett milyen testtartásban voltak, amikor szembefordultak egymással és azon testtartás alapján, amelyet a sértett felvett tarthatott-e a vádlott a sértett további támadásától. Elmaradt annak indoklása is, hogy a sértett részt vett-e, ha igen milyen módon a vádlott provokálásában. Utalt a fellebbviteli főügyészség arra is, hogy ...ot a Miskolci Járásbíróság 1.B.1418/2013/10. számú ítéletében nem garázdaság bűncselekményében, hanem könnyű testi sértés vétségében marasztalta el. Indokolásában nem rögzítette a törvényszék azt

sem, hogy miután a vádlott és barátai a helyszínre visszaérkeztek anélkül, hogy meggyőződtek volna arról, hogy ... segítségre szorul-e, mindhárman vitázni kezdtek ...tel milyen tények, vagy bizonyítékok alapján állapította meg. Helytelen következtetés eredménye az ítélet 31. oldal 4. bekezdésében annak rögzítése, hogy a tettelegességet nem ... kezdte, hanem Az ítélet 31. oldalán a vádlott kitérési kötelezettségével kapcsolatban kifejtett törvényszéki álláspont ellentétes a Btk. 22. § (4) bekezdésében foglaltakkal. A vádlott személyi körülményei körében az igazságügyi elme és pszichológus szakértői vélemény egyes megállapításai értékelésre kerültek, azonban ez nem volt teljes körű, így a vádlottnak a bűncselekmény helyszínén tanúsított magatartás pszichés viszonyulásának okai, valamint tudattartama szempontjából, holott a pszichológus szakértői vélemény e körben is lényeges megállapításokat tartalmaz, azonban a törvényszék indokolási kötelezettségének teljesítése e körben elmaradt. A jogos védelem körében a törvényszék vizsgálódott, azonban kifejtett álláspontjának meggyőző indokát nem adta, foglalkozott a szituációs jogos védelemmel is, melynek értékelése során az ítélet 32. oldalán törvénysértő következtetésre jutott. Nem foglalkozott továbbá a Kúria 3/2013. BJE határozata nyomán az erős felindulásból elkövetett emberölés tényállási elemeinek vizsgálatával sem. A sértettet „mintegy felmentette a nyilvánvaló garázdaság” vádja alól, ugyanakkor a vádlott vonatkozásában az ijedtségre történő hivatkozást egészében elvetette. A fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint a vádlott aktuális lelki állapotának körültekintő elemzését is elmulasztotta a törvényszék és ítéletének indokolása e tekintetben nagyrészt hiányos. Összességében a fellebbviteli főügyészség arra az álláspontra helyezkedett, hogy a törvényszék megismételt eljárásban hozott ítélete a Be. 351. § (2) bekezdés a), b), c), d) pontjaira tekintettel megalapozatlan, a Be. 258. § (1) bekezdés d) és e) pontja értelmében a bizonyítékok számbavétele és értékelése, valamint a vádlott terhére megállapítható jogi minősítés körében sem tett eleget lényeges kérdésekben indokolási kötelezettségének. Észlelte továbbá a fellebbviteli főügyészség, hogy a megismételt eljárás során a büntetőeljárás törvény rendelkezéseit összességében betartotta ugyan, azonban relatív eljárási szabálysértést vétett akkor, amikor a 2015. december 18. napján, tehát a határozathirdetés napján tartott tárgyaláson (97. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 17. oldal) ismételten megnyitotta a bizonyítást, melynek során a vádlott erkölcsi bizonyítványát ismertette és nyilatkoztatta a sértetti hozzátartozókat a sértettől lefoglalt ruhaneműk kiadása tekintetében, majd ezt követően a bizonyítási eljárást berekesztve kihirdette a külön íven szövegezett ítéletét anélkül, hogy az ügyészt, a vádlottat és védőt nyilatkoztatta volna arra, hogy az újra megnyitott bizonyítás kapcsán kívánnak-e bármilyen nyilatkozatot tenni. Az ennek során folytatott bizonyítás jellegére és terjedelmére tekintettel önállóan nem értékelhető abszolút eljárási szabálysértésként. Csupán az egyéb megalapozatlansági okokkal együttesen képezi az ítélet hatályon kívül helyezését indokoló szabálysértést. Emellett nyilvánvalóan a 2012. évi C. törvény anyagi jogi rendelkezéseit alkalmazta, de a Btk. 2. §-ra tekintettel e körben sem tartalmaz indokolást az ítélet.

Az ítélet tábla a Be. 348. § (1) bekezdése alapján a törvényszék ítéletét a meghozatalát megelőző eljárással együtt teljes terjedelmében felülbírálatának körébe vonta.

A megismételt másodfokú eljárásban az ítélet tábla észlelte, hogy az iratok a törvényszék részéről a 79. sorszámú jegyzőkönyv nélkül kerültek felterjesztésre, mely jegyzőkönyv a megismételt eljárásban a szakértők meghallgatását tartalmazta, a jegyzőkönyv pótlólagos felterjesztését követően az ítélet tábla az ügyet a Be. 363. § (1) bekezdésére tekintettel tárgyalásra utalta tekintettel arra, hogy a fellebbviteli főügyészség és a védő megalapozatlanságra vonatkozó érvelését alaposnak találta és a részleges megalapozatlanság kiküszöbölése érdekében a bizonyítás továbbfejlesztéséről határozott. A tárgyaláson meghallgatta az ügyben eljáró valamennyi igazságügyi orvosszakértőt a sértett sérüléseinek keletkezésének lehetséges módjaira vonatkozóan és ... tanút, aki a sértett és a vádlott közötti konfliktushelyzetnek kis részében szemtanú volt.

A bizonyítási eljárás eredményeképpen a védő elsőként jogos védelem címén az emberölés büntettének vádja alól a vádlott felmentését indítványozta, másodlagosan a hatályon kívül helyezésre vonatkozó indítványát ugyancsak fenntartotta.

A fellebbviteli főügyészség jelenlévő képviselője továbbra is az ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta.

A sértetti képviselő fenntartotta korábbi álláspontját, mely szerint a vádlott a jogtalanság talaján állt, önvédelemre nem hivatkozhat, mivel az önvédelem szempontjából a szükségesség és arányosság elengedhetetlen. Cselekménye sem szükséges nem volt, sem arányos a sértettel szemben. A vádlott részéről a cselekmény megtorló volt és a törvényszék ítéletének helybenhagyását indítványozta.

A felülbírálat során az ítélőtábla megállapította, hogy a törvényszék a perrendi szabályok betartásával folytatta le a megismételt eljárást. A fellebbviteli főügyészség által is észlelt relatív eljárási szabálysértés az ügy érdemi elbírálására hatással nem volt. A törvényszék igen széleskörű bizonyítást folytatott az alapeljárásban felvett bizonyítást továbbfejlesztette mind a tanú, mind a szakértői bizonyítás körében. Törekedett úgy a sértett, mint a vádlott személyiségének mélyrehatóbb megismerésére, azonban e körben több esetben tetten érhető a vádlottra vonatkozó egyoldalú értékelés. Javarészt eleget tett az ítélőtábla a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatásainak, azonban az általa megállapított tényállás hiányos. Nem foglalt állást a helyszínen a láthatóság kérdésében, nem tárta fel teljes körűen a vádlott és a sértett testhelyzetét, e körben nem értékelte kellő részletességgel ... vallomását. A hiányos tényállásból, de a megállapított tényekből további tényekre részben helytelenül következtetett, és indokolási kötelezettségének sem tett mindenben eleget, ezért ítélete a Be. 351. § (2) bekezdés a) és d) pontja alapján részben megalapozatlan.

Az ítélőtábla figyelemmel a Bt.III.1.505/2015/6. számú Kúriai határozatban írtakra is a részleges megalapozatlanság kiküszöbölése érdekében a másodfokú eljárásban a Be. 363. § (2) bekezdés b) pontja alapján a már jelzett bizonyítás felvételéről határozott. A felvett bizonyítás és az iratok tartalma alapján a tényállás az alábbiak szerint egészítendő ki:

A 7. oldal 1. bekezdés 2. mondatát követően kiegészítendő, formálható kiskamaszként kapta az első fegyverszerű tárgyat. Ez egy pozitív nyaralási élményhez is kötődik. Születésnap ajándéka is a rugós bicska volt, amit szintén egy örömteli élménnyel azonosíthatott. Ezért elképzelhető, hogy a pozitív élmények hatására indult el a gyűjtő hajlama. Valószínű, hogy a családjában elfogadott férfias hozzáállást jelöli ezeknek a fegyvereknek a birtoklása (B.1527/2014/70. számú utóirat).

A 4. bekezdés kiegészítendő, hogy enyhe fokú alkoholos befolyásoltság állapotában volt véralkohol koncentráció 1,13 ezrelék volt (nyomozati iratok 162. oldal).

A 9. oldal 5. bekezdéséből mellőzendő, hogy „...nek erről a magatartásáról tudott a vádlott...”.

A 9. oldal utolsó bekezdéséből mellőzendő, hogy a ... „szevasztok csírák” beszólásából kölcsönös szóváltás keveredett, helyette rögzítendő, hogy a három személy a beszólásra reagálás nélkül tovább ment.

A 10. oldal 5-6. bekezdéseiből mellőzendő, hogy mindhárman a sértett közvetlen közelében álltak meg, és vitázni kezdtek ...tel, helyette az rögzítendő, hogy a vádlott ...tól és ...tól távolabb állt meg, majd az úttest másik oldalán az útpadkáról szemlélődött.

A 11. oldal 5. bekezdés utolsó mondatából mellőzendő a vádlott azon közlése, hogy „ezt még megbánod”.

A 11. oldal 5. bekezdése után ... emelgette a bal karját vállmagasságban behajlított könyökkel a vádlott irányába.

A 13. oldal 5. bekezdését követően az események széles utcán, működő közvilágítás mellett jól látható fényviszonyok között történtek.

Az ítélet tábla a tényállás kiegészítéséhez, illetve helyesbítéséhez az alábbi indokolást fűzi.

A törvényszék a vádlott személyi körülményei körében a 7. oldal 1. bekezdésében egyoldalúan mutatta be a fegyverek iránti vonzódását, ezért szükséges volt kiegészíteni a szakértői vélemény további megállapításaival is. A 9. oldal 5. bekezdésében tett első bírói megállapítás minden tényalapot nélkülöz a vádlottra vonatkozóan, hiszen ő még nem is ismerte ...et ebben az időben, legfeljebb láthatta, hogy egy fiatalember hogyan viselkedik a sörözőben. A 9. oldal utolsó bekezdésével kapcsolatban ... a megismételt másodfokú eljárásban határozottan cáfolta, hogy bármiféle kölcsönös szóváltás alakult volna ki ..., ... és a vádlott, valamint a sértett között annak beszólását követően, de nem állapította meg a törvényszék által is hivatkozott a Miskolci Járásbíróság 1.B.1418/2013/10. számú ... ellen folyamatban volt büntetőügyben sem, melyben ... bűnösségét a bíróság könnyű testi sértés vétségében állapította meg, hanem a bíróság azt rögzítette „ahogy ... vádlott és ismerősei elmentek a beszélgető ...ék mellett, ... egy pontosan meg nem állapítható tartalmú megjegyzést tett a fiúk irányába, akik erre nem reagáltak”. ... a nyomozás során (nyomozati iratok 202. oldal 8. bekezdés) is azt állította „jó hangosan mondta, ők nem szóltak vissza, még vissza sem fordultak, de biztosan hallották ... beszólását”.

A törvényszék által rögzítetteket nem tartalmazta a vádirat sem. Az ítélet 10. oldal 5. bekezdésében az került rögzítésre, hogy mindhárman, tehát ..., ... és a vádlotta sértett közvetlen közelében álltak meg, a 6. bekezdésben pedig mindhárman vitázni kezdtek ...tel. A 11. oldal 5. bekezdésében azt állapította meg a törvényszék „a mindeddig a vitázók, lökdösődők, illetve a dulakodók közelében az úttesten zsebre dugott kézzel álló a vádlott eltávolodott a dulakodók közeléből, rézsútosan az úttest túloldala felé”. A törvényszék a vádlott helyzetével kapcsolatban ellentmondásosan foglalt állást. ... a másodfokú tárgyaláson megerősítette, hogy a vádlottnem volt a dulakodók közelében, verbálisan sem avatkozott be, mindvégig távolodott, előbb az úttest szélén, majd az úttest másik oldalán, az útpadkáról szemlélődött. Releváns az ügy megítélése szempontjából, mivel a törvényszék a későbbiekben ebből is vont következtetést az ítélet 32. oldal 1. bekezdésében és a 33. oldal 4. bekezdésében arra, hogy a hátulról történő szúrást megtorlásként alkalmazta a vádlott. Az ítélet 11. oldal 5. bekezdésében az utolsó mondatban állapította meg a törvényszék „a vádlott ekkor közölte vele, ezt nem kellett volna, ezt még megbánod”. A törvényszék egyáltalán nem adott számot arról, hogy a vádlottnak e verbális kijelentését mire alapította. Az iratokból az állapítható meg, hogy a ... nyilatkozatát tartalmazó ... által készített rendőri jelentésben szerepel „várjál köcsög, ezt még megbánod”, melyet a vádirat is így tartalmaz. Ugyanakkor ... már az alapeljárásban is többször jelezte, de megerősítette az ítélet tábla előtt is, hogy a vádlott csupán azt mondta „ezt nem kellett volna”, ezt a kifejezést használta a sértett általi az ökölütést követően ...tel szemben. A rendőri jelentés közokirat, kizárólag az abban foglalt eljárási cselekmény megtörténtének igazolására alkalmas (BH2009. 230.). Az ítélet tábla a tényállás jelzett részéből mellőzte „ezt még megbánod” kifejezést. A szúrásnak szemtanúja nem volt, azonban az azt megelőző utolsó mozdulatról ... akként nyilatkozott, hogy ... emelgette a bal karját vállmagasságban behajlított könyökkel a vádlott feje irányába. Ez utóbbi mozzanattal a tényállás szintén kiegészítendő. E körben az ítélet tábla az igazságügyi orvosszakértők egybehangzó nyilatkozatára utal, mely nyilatkozatok továbbra is

határozottan cáfolták - megerősítve a megismételt eljárásban is álláspontjukat - azon vádlotti állítást, mely szerint a sértett mintegy belelépett a késbe, ugyanakkor a ... által említett mozdulat megtörténte cáfolásra nem került. A sértett bal karján védekezési sérüléseket nem észleltek, tehát ... által jelzett testtartás megtörténte kétséget kizáró módon nem zárható ki. A szakértők azt viszont kizárták, hogy a sértett ún. bokszozó támadó, vagy bokszozó alapállást vett volna fel, kizárható a szakértői álláspont szerint az is, hogy a két felső végtag és az alkarok a test előtt a mellkas elülső része előtt lettek volna. Történhetett azonban úgy, hogy lent volt a keze, de úgy is, hogy vállig felemelte a kezét. A sértett sérüléseinek keletkezési módjait illetően a szakértők fenntartották és megerősítették az eljárás egészében azonos álláspontjukat.

Az ítéletábra a másodfokú eljárásban ismételten kihallgatott ... vallomását értékelve a tényállást helyesbítette. A törvényszék hivatkozott ítéletében arra, hogy bár ... kivételével senki sem tekinthető érdektelennek és az a körülmény lényegesen nehezítette a tényállás felderítését. Ugyanakkor arra is utalt, hogy a tanú több esetben „összemosta” a történeteket. Az a másodfokú eljárásban is tapasztalható volt, hogy vallomásának elején nagy vonalakban, mintegy globálisan fogalmazott, azonban a kérdések konkretizálásával egészen apró mozzanatokra visszaemlékezett és határozott válaszokat adott, ezért az ítéletábra a vallomását elfogadta. A szakértők korábbi álláspontjaikat fenntartották, de választ adtak arra a kérdésre is, hogy a sértettnek mely testhelyzete volt egyértelműen kizárható a szűrés előtti pillanatban. Az ítéletábra a bizonyítás eredményeképpen és az iratok tartalma alapján a Be. 352. § (1) bekezdés b) pontja alapján a tényállást helyesbítette, illetőleg kiegészítette, és az így kiegészített tényállás alapján bírálta felül a törvényszék ítéletét és úgy ítélte meg, hogy a másodfokú eljárásban a részleges megalapozatlanság kiküszöbölhetővé vált, így az ítélet immár megalapozott, hatályon kívül helyezésre nincs ok. A kiegészített tényállás alapján az ítéletábrának elsőként azt kellett vizsgálni, hogy a vádlott bűnösségére vonható-e megalapozott, kétséget kizáró következtetés az emberölés büntette vonatkozásában. A törvényszék a cselekmény jogi minősítésével ítéletének 30. oldalától foglalkozott, azonban részben téves álláspontra helyezkedett a jogos védelmi helyzetet illetően. Ugyancsak vizsgálta a törvényszék az ún. szituációs jogos védelmi helyzetet is. A 32. oldal 2-6. bekezdésében írtak helytállóak, azonban nem értett egyet az ítéletábra a 7-8. bekezdésben írtakkal.

Elsőként azt vizsgálta az ítéletábra is, hogy jogos védelmi helyzet a vádlott javára megállapítható-e.

A Btk. 22. § (1) bekezdése kimondja nem büntetendő a cselekmény, amely a saját, illetve más, vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges. A (2) bekezdés alapján a jogtalan támadást úgy kell tekinteni, mintha az a védekező életének kioltására is irányult volna, ha a) azt személy ellen, aa) éjjel... követik el. Nem büntethető, aki az elhárítás szükséges mértékét ijedtségből vagy menthető felindulásból lépi túl. A megtámadott nem köteles kitérni a jogtalan támadás elől. A jogos védelem kérdésével a 4/2013. Büntető Jogegységi Határozat foglalkozik. Magyarország Alaptörvényének V. Cikke kimondja, hogy „mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a személye, illetve a tulajdon ellen intézett, vagy ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához”. A jogos védelmi helyzetet a támadás keletkezteti, amely büntetőjogi értelemben jogtalan. Csak az a támadás értékelhető jogtalanul ebben a körben, amely kimeríti valamely bűncselekmény pl. testi sértés törvényi tényállását. A támadás jellemzője a „jogtatlanság”, valamint az, hogy „intézett” legyen, tehát megkezdődött folyamatban van. A jogtalan támadással „közvetlenül” fenyegető magatartás azt jelenti, hogy a támadás megkezdésének nincs akadálya, a támadás nyombani bekövetkezéséről lehet tartani. A jogos védelmi helyzet megállapítását nem zárja ki, hogy a megtámadott személy élet kioltására alkalmas eszközt tartott magánál (BEH.1973. 278. oldal. 201).

A jogtalan támadás elhárításának kockázatát a jogtalan támadónak kell viselni és megtámadott cselekményét méltányosan kell elbírálni. A jogtalan támadást elhárító cselekmény akkor jogos, ha szükséges és arányos. A Btk. 22. §-a nem használja az arányosság kifejezést, azonban erre a Btk. indoklása utal „az elhárító cselekmény vonatkozásában a magyar büntetőjog két követelmény vizsgálatát teszi kötelezővé, ez a szükségesség és az arányosság követelménye.” Az arányosság tartalma a bírói gyakorlatban alakult ki, minden esetben egyedileg az ügy részleteinek ismeretében vizsgálandó a szükségesség törvényi keretei között fogalmaz a Btk. indoklása. A jelenlegi ítélkezési gyakorlat a korábbinál szélesebb körben fogadja el a jogos védelmi cselekmény szükségességét és szűkebb körben helyezkedik a túllépés megállapítására. A szükségesség és az arányosság megítélésénél elsődlegesen a megtámadott szempontjait kell értékelni. Ha a védekező súlyosabb sérelmet okoz, mint ami a támadás elhárításához elég lett volna, és a többlétsérelem nyilvánvalóan aránytalan a védekező túllépésért felel, kivéve a Btk. 22. § (3) bekezdésében írtakat. Meghaladottá vált ugyanis annak vizsgálata, hogy az elhárító magatartás nem idézett-e elő aránytalan nagyobb sérelmet, mint amelyet a jogtalan támadás okozott. Mindazon által a támadó és védekező cselekményének lehetséges eredményét egymáshoz viszonyítottan továbbra is vizsgálni kell, mert csak ezáltal érvényesülhet a 22. § (3) bekezdésének tartalma, amely az elhárítás szükséges mértékének túllépésével továbbra is számol, és ha az ijedtségből, vagy menthető felindulásból történik úgy a büntethetőséget kizárja. A 22. § (1) bekezdés szerinti jogos védelem korlátját képezi azonban többek között, hogy megtorlásként nem alkalmazható. A 22. § (2) bekezdésében felsorolt esetekben a jogtalan támadást úgy kell tekinteni, mintha az a védekező életének kioltására is irányult volna, ez azt jelenti, hogy a (2) bekezdés a)-c) pontjaiban megkívánt feltételek megvalósulása mérlegelést nem enged, ugyanis a védekező cselekménye annak kifejtésekor nem büntetendő, mert nélkülözi a társadalomra veszélyességet. A 22. § (2) bekezdés aa) pontjában meghatározott éjjel fogalmának az értelmezése különös jelentőséggel bír. Maga a törvény ad büntetőjogi jelentőséget az éjjel fogalmának. Az éjjel azért lesz a büntethetőséget kizáró ok megvalósulása szempontjából jelentőséggel bíró tényező, mert ez a napszak a nappaltól eltérő helyzetet jelent a jogtalan támadásra, amely hatékonyabb elhárítást igényel. Az éjjel ismérvei közé a sötétség és köztudomásúan a pihenésre használt időszak egyaránt hozzátartozik. A sötét kedvez a támadónak, mert eleve felismerhetetlenné, vagy nehezen felismerhetővé teszi a támadót magát, de a támadást is figyelemmel annak irányára, céljára, eszközére, módjára, hatására. Azt a cselekményt, amelynek minden ismérével a támadó értelemszerűen tisztában van. Az éjjel tovább növeli a támadó és a megtámadott közötti esélykülönbséget, mégpedig a védekező hátrányára úgy, hogy akár ki is zárhatja a védekezés eredményességét. Az éjjel, mint napszak az az időszak, amikor az emberek általában pihennek, védekezésre képtelen állapotban vannak tehát pl. alszanak, de mindenképpen a nyugalomban töltött állapot időszak feltételezi és azt a helyzetet, amikor kiszolgáltatottabbak és védtelenebbek a támadásokkal szemben. Az éjjel e tulajdonságainak hiányában nem különbözik a nappaltól. Tehát, ha egy környezet mesterségesen kiküszöböli az éjjel említett tulajdonságait és a nappallal azonos körülményeket teremt, akkor az ilyen feltételek mellett végrehajtott támadásokat is az éjjel figyelmen kívül hagyásával, a jogos védelem általános szabályai szerint indokolt vizsgálni és az elhárító cselekmény megítélésére a 21. § (1) bekezdése, valamint a 22. § (3) bekezdése alkalmazható. Ezen kívül a 22. § (2) bekezdésében említett elkövetési idő alatti, vagy elkövetési módok megvalósításával kifejtett jogtalan személy elleni támadás arra tekintet nélkül, hogy az ténylegesen milyen sérelem okozására irányult úgy kell tekinteni, hogy az a megtámadott élete ellen is irányult, tehát a védekező a jogtalan támadó életét elhárító cselekményével kiolthatja. A jogalkotó az élet kioltására irányuló támadás törvényi védelmével a védett jogtárgyak egyenértékűségét emelte a jogintézménybe, és a bírói gyakorlat által kimunkált azt az elvet tette pozitív írott joggá, amely szerint az élet ellen irányuló támadás elhárításakor a védekezés - eredményre tekintet nélkül - korlátlan. Az éjjel fogalmának meghatározása a Btk. értelmező rendelkezései között nem található, de kialakult ítélkezési gyakorlata van a magánlaksértés elbírálásával kapcsolatban, eszerint az éjjel

történő elkövetés megállapítható a fővárosban és a városokban 23 órától reggel 5 óráig, míg a vidéki településeken 22 órától 5 óráig, és az éjjelnek effajta értelmezését az ítélkezési gyakorlat egységesen kezeli. A 22. § (3) bekezdés tartalmilag a 22. § (1) bekezdéséhez kapcsolódik, és azzal összefüggésben vizsgálendő. A (3) bekezdés alapján - az ijedtség vagy menthető felindulás miatt az elhárítás szükséges mértékét túllépő - védekező adott esetben valamely különös részi tényállás elemeit kimerítő cselekménye formálisan tényállásszerű, azonban az elkövető nem büntethető, mert a magatartását a jogtalan támadás kiváltotta ijedtség, vagy menthető felindulás motiválta, és arra a jogtalan támadás kockázatát és következményeit viselni tartozó támadó adott okot. Az elhárítás szükséges mértékének ijedtségből menthető felindulásból történő túllépése tehát büntetlenséget eredményező törvényi akadály. A 22. § (3) bekezdése szerinti jogos védelem megítélésénél ki kell zárni azonban az elhárítás szükséges mértékének túllépéséhez vezető minden más okot, mert azok büntetlenséget nem eredményezhetnek. Fokozottan vizsgálendő tehát, hogy az elkövetőt más érzelem kiváltó ok pl. megtorlás nem motiválta-e, mert az ilyen tény megállapítása már kívül esik a jogos védelem által biztosítani kívánt kedvezményezett helyzeten. A jogos védelem körében kifejtett cselekmény értékelése megelőzi az erős felindulásban elkövetett emberölés miatti felelősség megállapítását. Ha a jogos védelmi helyzetben cselekvő menthető felindulásból túllépi az elhárítás szükséges mértékét és tényállásszerű ölési cselekményt valósít meg, a cselekményét a Btk. 160. § szerint kell minősíteni, de egyúttal a 22. § (3) bekezdését kell alkalmazni, tehát az elkövető nem büntethető. Az erős felindulás megállapítása ilyenkor kétszeres értékelést jelentene. A fentiek előrebocsátásával, és annak jelzésével, hogy a cselekményeket és eseményeket folyamatukban kell értékelni a vádlott és a sértett pszichés állapotának alakulását illetően is (BH2003. 50.) az ítélet tábla az alábbi álláspontra helyezkedett:

Vizsgálta a cselekmény szempontjából mind a jogos védelem, mint pedig a szituációs jogos védelem fennállásának a lehetőségét. A sértett halálát eredményező éjszakán 2012. október 13. napján a vádlott ... meghívására vendégként tartózkodott ... településen. A születésnapjához közeledő alkalomra a ... Sörözőben szórakoztak a fiatalok, így a sértett is. A vádlott őt nem ismerte korábbról. A sörözőben csupán azt észlelhette, hogy ittasságával összefüggésben a sértett olyan magatartást tanúsított, melynek következtében a szórakozóhely elhagyására szólította fel a pultos nő. A későbbiekben, amikor a vádlott és a szintén vendégként ott tartózkodó ... és a vendéglátó hazafelé szálláshelyükre tartottak a sértett odaszólt a háromfős társaságnak „szevasztok, csírák”, mely beszólásra nem reagáltak. Ezt megelőzően a sértett a vattai illetőségű fiúkat kereste, akikkel testvérének és annak barátnőjének nézeteltérése támadt a ... Sörözőben. A sértett több fiattól érdeklődött kissé erőszakosan, agresszíven, volt akinek „beleállt az arcába”. A ... társaságába tartozó ..., akinek korábban a sértettel konfliktusa támadt később indult a társaság után, bár figyelmeztették, hogy kerülje el a sértettel való találkozást. Ennek ellenére a sértettet baráti öleléssel köszöntötte, aki ezt rossz néven vette, és ellökte magától, majd lökdösődni kezdtek. ..., ... és a vádlottekkor visszafordultak és helyszínre mentek, ahol a vádlott társaitól távolabb állt meg, ... és a sértett között azonban tettelegességre került sor, majd a sértett tenyérrel nyakon ütötte ...t, majd ... lábát is megrúgta térdhajlatánál. Eközben avádott az úttest másik oldaláig távolodott el, sem verbálisan, sem fizikailag az eseményekben nem vett részt. Ilyen előzmények után ment ő utána is a sértett, aki a neki háttal álló vádlott térdhajlatát megrúgta, majd a megforduló vádlottat ököllel szájon ütötte. A sértett emelgette a bal karját vállmagasságban behajlított könyökkel a vádlott felé. Ezt követően ezt nem kellett volna kifejezés használatával a vádlott, aki jobbkezes a bal zsebében lévő rugós tört elővette, áttette a jobb kezébe és jobbról balra irányuló ún. kaszáló mozdulattal közepes, vagy azt meghaladó erővel mellkason szúrta ...et, majd a tőle elforduló a neki már háttal álló sértettet ugyancsak kaszáló mozdulattal még farpofán szúrta. A teljes cselekménysort, beleértve a sértett által tanúsított magatartást is az ítélet tábla úgy ítélte meg, hogy a vádlott a sértett szívét ért szúrással bezárólag jogos védelmi helyzetben volt. Okot nem adott a sértetti cselekvésre, annak bekövetkeztekor távolabb, zsebre dugott kézzel a sértettnek háttal állt, amikor a sértett térdhajlatát

megrúgta, majd amikor szembefordult vele teljesen váratlanul ökölütést kapott. Erre reagált azzal, hogy rugós törkésével szíven szúrta a sértettet. A sértett támadása jogtalan volt, amire a vádlott a már leírt módon reagált, a szükségesség nem vitatható. A bírói gyakorlat szerint a jogtalan támadás, vagy annak közvetlen fenyegetése a jogi értékelés szempontjából akkor szűnik meg, ha a támadó a kívülálló számára felismerhető módon felhagyott azzal, vagy a támadás lehetősége felismerhetően megszűnt (Kúria Bf.III.345/1999/3.). A vádlott a sértett általi bántalmazás pillanatában még nem ítélt meg úgy a helyzetet, hogy támadás befejeződött, nem tekinthette azt súlytalannak, a sértett felemelt bal kezére tekintettel jogosan számíthatott a sértett további támadására. A cselekmény kisebb településen, éjjel történt. Az ítéletábra utal a Btk. 22. § (2) bekezdésében írtakkal kapcsolatban korábban kifejtettek azzal, hogy az éjjel értelmezésével a 4/2013. Büntető Jogegységi Döntés sem foglalkozik. Az ítéletábra osztotta azt az álláspontot, mely szerint az éjjel nemcsak napszakot, hanem szituációt is jelöl. Jelen esetben az éjszakai órákra tekintettel azonban az állapítható meg, melyet tükröznek a helyszíni tárgyaláson készült fényképfelvételek és ... tanú által a másodfokú tárgyaláson is megerősített az a körülmény, hogy az események széles utcán, működő közvilágítás mellett, jól látható fényviszonyok között történtek. A sértett több mozzanatról álló cselekménye, illetőleg az ezzel érintett személyek cselekvősége végig nyomon követhető volt, tehát az, hogy ki mikor, kivel került konfliktushelyzetbe. Ebből következően bár a vádlottat a támadás váratlanul érte, azonban ő is végig látta az eseményeket, ezért a Btk. 22. § (2) bekezdés a) pont, aa) alpontja nem alkalmazható. Tehát a védekezés teljes szabadsága nem volt megállapítható. Az is kétséget kizáróan rögzíthető, hogy a vádlott az őt ért sérelmet akként hárította el, hogy a védekezés szükséges mértékét túllépte. Vizsgálандó tehát, hogy a vádlott az elhárítás szükséges mértékét ijedtségből, vagy menthető felindulásból lépte-e túl, illetve megtorlásból cselekedett-e. Az események sorát elemezve sem ijedtségre, sem menthető felindulásra következtetés nem vonható. Kétségtelen, hogy az ittas sértett az este folyamán mindvégig kötekedő, garázda magatartást tanúsított, melynek a vádlott kisebb-nagyobb távolságból szemtanúja, majd elszenvetője volt. A sértett által neki okozott bántalmazás a vádlottnak komoly sérüléseket nem okozott. A sértett megszurását követően is a vádlott nyugodt magatartást tanúsított, a bicskát összecsuksa, eldobta, majd az egyik jelenlétével közölte, hogy „elővettem a kést”. A sértett nem tanúsított olyan magatartást, amelytől a vádlott élete közvetlen veszélyben forgott volna, ebből következően a támadást elhárító cselekmény aránytalan volt. Nem alkalmazható a Btk. 29. § (2) bekezdése, amely ilyen esetben az elkövető büntethetőségét kizárná. Az elhárításnak ijedtségből, vagy menthető felindulásból történő túllépése élelektani, fiziológiás jellegű indulati állapot, hasonlóan ahhoz az állapothoz, amely az erős elindulásban elkövetett emberölés törvényi tényállásának részét képezi (Kúria Bfv.II.23/2013/6.). Jelen esetben a vádlott elkövetés utáni viselkedése meggondolásra utaló ismérveket és gyakorlatilag céltudatos cselekvést mutatott. A tényállás nem tartalmaz olyan tényeket, amelyek alapján tudat-beszűkülő állapotot lehetne megállapítani, ekként a cselekmény erős felindulásban elkövetettnek sem minősíthető, a védekező magatartással kapcsolatosan időbeli túllépés egyébként sem volt megállapítható.

Ugyanakkor kétséget kizáróan nem igazolható az sem, hogy a vádlottat megtorlás szándéka vezette. A helyesbített és irányadó tényállásból erre nem vonható következtetés. Összességében tehát megállapítható, hogy a vádlott jogos védelmi helyzetben cselekedett, azt időben nem lépte túl, az elhárítás szükséges volt, az elhárítás szükséges mértékét ellenben ijedtség, vagy menthető felindulás nélkül kirívó aránytalansággal túllépte. Ez pedig a jogos védelmi helyzetből fakadó cselekvőség ellenére az általános szabályok szerint büntetendő. Az irányadó tényállás szerint a zsebéből elővett bicskával egyetlen nagy erejű szúrást mért a sértett szívtájékára, majd a bicskát a farpofán ejtett sérülést követően összecsuksa, eldobta, közölte, hogy „elővettem a kést”, majd részt vett a sértett újraélesztésében.

A kifejtettek alapján a törvényszék helyesen minősítette a vádlott cselekményét emberölés büntetettének, amelyet - egyetértésben a törvényszékekkel - az ítélőtábla is eshetőleges szándékkal elkövetettnek ítélt.

Mellőzni szükséges az ítélet 31. oldal 6. bekezdését a 32. oldal 1. bekezdését, továbbá a 33. oldal 4. bekezdésében írtakat.

A törvényszék bár nem adta indokát, de helyesen foglalt állást a Btk. 2. §-ára figyelemmel abban, hogy a vádlott számára az elbíráláskor hatályos anyagi jogszabályok alkalmazása jelent kedvezőbb elbírálást figyelemmel a feltételes szabadságra bocsátás kedvezőbb volta miatt.

A büntetés kiszabása körében az ítélőtábla úgy ítélte meg, hogy a törvényszék által alkalmazott büntetés súlyos. A törvényszék a bűnösségi körülményeket nem tárt fel teljes körűen, és nem értékelte kellő körütekintéssel, továbbá nem adta konkrét indokát a középmértéktől a vádlott terhére történő lényeges eltérésnek sem. Tévedett továbbá, amikor nem állapította meg az ugyancsak ittas állapotban lévő sértettnek a közrehatását.

Az ítélőtábla a büntetés kiszabása körében a vádlott terhére értékelte az elkövetés eszközének veszélyes voltát és ittas állapotát. Javára vette viszont figyelembe fiatal felnőttkorát, a jelentős sértetti közrehatást, részvételét a sértett újraélesztésében, az időmúlást és a jogos védelmi helyzet részbeni fennállását.

Mindezekre tekintettel szabadságvesztés büntetését és a mellékbüntetést a rendelkező rész szerinti mértékben lényegesen enyhítette. Az így megállapított szabadságvesztés büntetés tartama szükséges, de egyben elégséges is a büntetési célok hatályosulásához.

A törvényszék a megismételt eljárás keretében számos tárgyalást tartott, azonban az ítélet rendelkező részében csupán a határozat kihirdetésének napja került feltüntetésre. Az ítélőtábla a Be. 258. § (1) bekezdésének c) pontja alapján az érdemi tárgyalási napokat rögzítette.

A kifejtettek alapján a másodfokú bíróság a törvényszék ítéletét a Be. 372. § (1) bekezdésére figyelemmel a jelzett körben megváltoztatta, egyéb járulékos rendelkezéseit is helyesnek találva a Be. 371. § (1) bekezdésére utalással helybenhagyta.

Az előzetes letartóztatásban töltött idő további beszámításáról a Btk. 92. § (1) és (2) bekezdése alapján történt rendelkezés.

A megismételt másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget a Be. 403. § (5) bekezdése alapján az állam viseli.

Debrecen, 2016. október 18.

Dr. Balla Lajos sk.
a tanács elnöke

Szabóné Dr. Szentmiklóssy Eleonóra sk.. Nagy Éva sk.
a tanács tagja, előadó a tanács tagja

Záradék: A Miskolci Törvényszék 5.B.1527/2014/97. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással 2016. október 18. napján jogerős és végrehajtható.

Debrecen, 2016. október 18.

. Balla Lajos sk.
a tanács elnöke